

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Bosna in Hercegovina.

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja za pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1.
f. 2—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse
leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri označitvi in ravno tako pri „poslaničah“ se plačuje za navadno trisporno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za večo črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu v tobakarnicah „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici. — Rokopis se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremočnim se naročnina sniža ako se oglase pri uredništvu.

V 40. številki smo svojim čitateljem predložili jako burno zgodovino Bosne in Hercegovine; iz naših član-
kov so torej znane zdaj slovenskemu čitatelju vse razmo-
re v katerih je živel in živi slovanski narod, ki se obupno
bojuje za svobodo in narodnost svojo. — Danes hočemo
končati to serijo časov primernih člankov z raspravo o
tako važnem jutrovem prašanju, pred katerim se diplo-
macija že več desetletij trese, ki pa je danes v kljub di-
plomatiki eokli prišlo v tek in se bo težko dalo vsta-
viti. Gotovo je, da bi bilo prav težko vsaki tuji armadi,
osvojiti si deželi, ki imajo toliko naravnih trdnjav, če
bi ondotnim prebivalcem bilo kaj mar za ohranjenje se-
danjega stanja, a temu je drugače: ogromna večina
prebivalstva komaj čaka, da bi ga katerikoli tujec re-
šil turškega jarma. — Bosnjaki in Hercegovinci so prijeli
sami za orožje, da storijo konec nezmožni in tiranski
turški vladi, in posrečilo se jim bode morda prav kmalo,
posebno če Avstrija ali Srbija, oba edina in naravna
dodika Turčije, do dobrega spoznati svoj poklic na ju-
trovem. — Avstrija bi morda našla priliko in moč, da se
polasti obeh dežel. — Še boljše in naravnejše pa je, če
se Avstrija, Srbija in Ornogora mej seboj sporazumijo,
tako sicer, da Avstrija vzame en del Hercegovine in
Bosne, kolikor potrebuje, da arandira svoje jugoslovans-
ke dežele, en del Bosne po tem pripusti Srbiji, ma-
li košček Hercegovine pa Ornogori. — Ta način razvo-
lanja zmešane štrene, bil bi Avstriji najbolj primeren,
ker bi po tem ona v orijentu prevzela voditeljstvo in s
tem tudi utrdila simpatije ogromne večine Slovanov,
ki že zdaj prebivajo pod habsburškim žezlom. Taka po-
litika Avstrije se, kakor smo že večkrat omenili, naj-
bolj strinja z interesi Avstrije in naše presvitile dina-
stije, katera je imela in bode še imela v Slovanih naj-
svetejše branitelje proti vsaki notranji ali zunanji sili!
— Ali Avstrija nij pripravljena za tako lep cilj; notranja
njena uredba nij primerna takim aspiracijam; njeni mi-
nistri in večina obeh parlamentov kolikor toliko mrzi
vsako Slovanom prijazno politiko in sedajna naša usta-
va Slovanom ne garantuje one samostalnosti, one svo-
bode in onega razvitka, ki zamore Slovana navduševa-
ti za vsako žrtev ter ga sposobiti za najvišje težnje dr-
žavljanstva. — Denašnje razmere v Avstriji zalibože Slo-
vana begajo in ga navdajajo z duhom otožnosti in ti-
rajo ga v obupnost. Ali ta obupnost vtegne imeti za-

lostne posledice in zatorej bi bilo posebno zdaj, ko so
pripravljajo tako važni dogodki na Balkanu, silno po-
trebno, da presviti cesar sam predrugeči škodljivo si-
stemo ter se obda z drugimi svetovalci, ki ne skrbijo samo
za nemško in madjarsko nadvlado, ampak za vse av-
strijske narode enako in očetovsko in da taki pravi
avstrijski patrijoti Avstrijo preustrojijo v zmislu prava
in enakopravnosti. Kajti drugače je mogoče in skoro
gotovo, da Avstrija zgubi vse simpatije na jutrovem in
da bo morala gledati, kako kaka druga vlast tam vka-
zuje in za-se izkoristuje one lepe in z naravnimi pridel-
ki preobdarjene dežele, kar bi bilo za Avstrijo dvojna
škoda, to je teritorijalna in pa finančna z ozirom na
naše trgovstvo in obrtnijo.

Če torej v Avstriji ne bode pravrata k boljšem, so
zna zgoditi, da bode jutrovo pitanje tudi na drug na-
čin brez Avstrije rešeno. Mej Avstrijo in Rusijo je gle-
de gospodarstva na jutrovem neka rivaliteta, katera po-
sebnost v zadnjem času vidna postaja; naj nemški listi
še toliko govore ob edinstvi treh severnih velevladij,
vendar mora vsak politikar nad to edinstvo dvomiti
posebno zdaj, ko vidi, da Rusija dela v Carigradu čisto
na svojo roko in da njeni diplomatije skušajo odtegniti
Avstriji vsako priliko intervencije. Rusiji se morda tu-
di ne zdi zdaj ugoden čas za rešenje važnega praša-
nja, najbrže njene sile še ne zadostujejo, da bi lahko
odločilno stopila na pozorišče. A Turška vlada je od
druga strani tako oslabela, da ji ne bode pomagala vsa
diplomatična operacija Rusijo prav nič, kajti ona je fi-
nančno obnemogla in Evropi pokazala, da nij več v sta-
nu mir zdrževati v svojih lastnih deželah, da se ji bo
torej težko posrečilo zadušiti ustajo, ki od dneva do
dnova raste. — Pri takem položaju, katerega diplomaci-
ja ne more prenehati, se mora zadnja podvreči dogo-
djam, in kaj takega se vtegne morda tudi zdaj zgodi-
ti na jutrovem. — Rusija vidi morda, da ne more zabra-
niti prevrata na Balkanu; a ona noče, da bi se Avstri-
ja mešala v preuravnavo ondotnih teritorijalnih in poli-
tičnih razmer ter da bi se okoristila na račun Turčina.
Iz te rivalitete, katero bi po domače imenovali: „čez
ne, tudi tudi ne“ vtegne nastati položaj posebno ugoden
ustašem. — Diplomatično posredovanje mej ustaši in
turško vlado je popolnoma odletelo na zavednosti usta-
ških vodjev; prav tako bi spodletelo vsako drugo po-
sredovanje, ki ne bi bilo zvezano s pozitivno obljubo
ustašem, da Bosna in Hercegovina ne ostaneti več pod

turškim jarmom. Če torej išče Rusija način, da bi re-
šila to težko prašanje po mirnem diplomatičnem potu s
pomočjo evropskega kongresa, po tem mora Rusija v
tem kongresu prodreti s posredovalnim nasvetom, da
Evropa spozna Bosno in Hercegovino kot popolnoma au-
tonomni deželi, ki si izvoliti svojega vladarja iz mej
princev evropskih dinastij, kateri naj bi bil nasproti por-
ti v toliki odvisnosti, v kakoršni je Srbija in Rumunija;
Bosna in Hercegovina naj Turški plačujeji tribut, ki naj
Turško, desiravno nij vredna tolikih obzirov, odškoduje
za zgubo obeh dežel. — Takema rešenju prašanja ne bi
bila nasprotna ne Angležka, ne Francijska in Ruska bi
vtegnila z dotičnim predlogom doseči večino v evrop-
skem kongresu; bilo bi tako rešenje tudi primerno dobi
miru in spravi, katero so proklamirali trije prvi evrop-
ski vladarji. — A v stanovitnost take osnove mi ne veru-
jemo dosti; tako uravnanje bi vtegnilo le začasno kori-
stiti, nikakor pa popolnoma urediti zadeve jugoslovanske
na Balkanu, kajti mej tremi vladarji čez en in isti na-
rod nastala bi prav lahko rivaliteta, katera bi morda
končala s kako večjo vojno, in ne bi po nobenem popo-
lnoma garantirala evropskega miru. To bi bila torej re-
šitev za silo po diplomatičnem potu, ki bi vtrdila naj-
brže ruski upliv na jutrovem; Avstriji pa morda za zmo-
rom vničila upanje, da raztegne oske meje jako važne
Dalmacije proti srcu Balkana. — Ali v čudnem položa-
ju, v katerem se znajde zdaj evropska diplomacija in
gledé na rivaliteto obeh najbolj interesiranih držav in
tudi gledé na to, da tudi praktična angleška diploma-
cija želi ovirati avstrijski in ruski upliv na Balkanu:
odprt je še drugi pot, po katerem se da rešiti to pita-
nje. Srbska in Ornogora imata v rokah vajeti ustaje; in-
teres obeh držav je največji, da se osvobodijo še zadnji
del pod turškim jarmom zdihajočega srbskega naroda;
obe državi imate tudi največjo naravno pravico do Her-
cegovine in Bosne in prav za prav se niti ena, niti dru-
ga ne more razviti do pravega cvita brez teh dežel.
Pravi srbski politikar mora torej vse moralne in fizične
sile napeti in vse riskirati, da Srbija prevzame na ju-
trovem ono stališče ono rolo, katero je imel mali Pijo-
mont v Italiji. — Modra srbska politika mora v prvi vr-
sti podpirati na vso moč ustajo in ne samo podpirati
tudi voditi bi jo moral kak srbski zmožen državnik in
pa kak skušen vojskovodja. — Srbska bi morala več
čete prostovoljcev popolnoma organizovati in z njimi
poplaviti vso Bosno, mej tem ko bi lahko v Hercego-
vi-

LISTEK.

Posebni znaki.

(Noveleta.)

Po danej snovi

Spisal: Janko Leban.

(Dalje.)

Gospoj majorki nij bilo več delj časa strpeti. Vse
moči zbere ter stopivši pred komisarja, pravi: „Gospod,
komisar! zdaj mi nij mar za ukradene reči, nego milo
vas prosim, da takoj vse strune napnete, ka zopet do-
bim svojega otroka. Slišali ste, kako je zapustila moja
hči hižo, — vse to mi pravi, da se je moralo tukej kaj
nenavadnega zgoditi. Oh moja hči, draga moja hči!“
— „Umirite se, milostiva gospa“, zavrne postavljeni mož
z veliko hladnokrvnostjo, „jaz sem Vam porok; da se
Vam bo stvar kmalu razjasnila; samo ne smete kaj pre-
več hudega misliti. Pred vsem bodite tako dobri, pa mi
podajte osohen popis svoje hčerke.“ Rekši pomigne svo-
jemu pristavu, kateri takoj pomoči pero v črnilo.

„Lasje?“ upraša uradnik kratko.

„Črne, kodraste.“

„Črne in kodraste“, ponavlja uradnik ter prikim-
lje prav tako, kakor bi mu bilo to po godu. —

„Oči?“

„Plave.“

„Usta in nos?“

„Proporcijonirana.“

„Obraz?“

„Okrogel.“

„Obrazna barva?“

„Cvetoča.“

„Zobje?“

„Vsi, mali in beli.“

„Rast?“

„Šibka, dosti velika za deklico dvanaestih let.“ —
Do sem so sledili precej hitro prašanja in odgovori.
Uradnik si popravi naočnike tor upraša z nagla-

som.

„Posebni znaki?“

Majorka pomisli nekaj časa; pa hitro si nekaj do-
misli.

„Črna pičica nad levim očesom“, pravi s krepkim
glasom.

Policijski uradnik zopet prikimlje in nekako čudno
se mu spremeni obraz.

„Jo uže imam, jo uže imam“, zamrmra za nekaj
časa gladeč si brado z rokoj.

Majorka ga je gledala strmé, da-li ga je prav raz-
umela sama nij vedela.

„Kako je pa bila oblečena?“ upraša komisar,

Imela je svilnato črno jopico, rudeče krilice in

črne čevlje.

Policijski uradnik pomaje z glavo.

„To se pa zopet ne sklada“, pravi.

„Kaj se ne sklada!“ zavrne majorka nekako osor-

no, „menda bom pa jaz to stvar vendar le naj bolje ve-
dela, saj sem mati deklice. Neža Marjeta, govorite: Nij
li imela Ida.....“

„Svilnato črno jopico, rudeče krilice in črne čev-
lje“, povdarja krepko kuharica, med tem ko Neža vsa-
ko besedo za njo izgovarja.

„Se ne sklada, se ne sklada“, ponavlja uradnik,
„prepričali se boste kmalu.“

„Morda pa Vi veste, kje se moja hči bavi?“ upra-
ša majorka drhté po vsem životu.

„Pred eno uro pripeljali so semkaj beraško de-
klico kakih 12 let staro“, de komisar, „popis se popol-
nem strinja z Vašo hčerkoj.“

„Beraško deklico!“ vzklikne majorka vsa iz sebe,
„Vam se mešal!“

„Popis se sklada“, odgovori uradnik mirno, „prav
kakor bi bila deklica Vaša hčerka. Lasje črni, oči pla-
ve, obraz cvetoč itd.“

„Ste-li ob pamet, gospod!“ zavrne jezna majorka,
„moja hči da bi beračila?“

„Prosim, da nekoliko potrpite, gospa; Vi sami ste
mi jo popisali. Pri obliči in postavi ste tudi dobro za-
deli, posebno dobro ste pa uganili posebni znak.“

„Vi mislite ono črno pičico nad očesom?“ upraša
gospa Zalník-ova hitro.

„Posebni znak, ona črna pičica, je tukej, Vaša hči
nahaja se tukej!“

„Nij mogoče — berašk otrok!“

„In vendar je tako; le obleko je premenila. Zdaj
nosi staro višnjevo krilo, stigrano črno jopo; klobuk je
slamnat, rumen, širok s črnim trakom.“

ni ta posej prevzel. Crnogora. — O tej zadnji moramo reči, da zadostuje še precej dobro temu naravnemu poklicu; ne tako Srbija, kateri so odprti dosti večji viri, nego ona v ta namen porablja. Sliši se sicer, da je uže pripravljena večja, popolnoma vojaško disciplinirana in organizovana četa več tisoč mož; a čuditi se je, da se toliko časa ne prikaže iz Srbije. Take večje čete prostovoljcev naj bi operirale proti regularni vojski turški ter se polastile vsih glavnih komunikacij, katere so podlaga operacijam turške vojske, mej tem ko bi domače manjši čete Hercegovincev in Bosnjakov tej vojski od vsih strani nagajale in napadale turške provijantne kolone in razne kraje, kder nimajo Turki posebnih močij. — Po takem postopanju mora Turška obsemoči in v največji zadregi mora poskusiti zadnji korak: napovedati mora ona vojsko Srbski in Črnogori, ki naj bi bili za ta slučaj popolnoma pripravljeni in oboroženi do zob. Če se pomisli, da Srbska in Črnogora lahko postaviti na nogo do 180.000 izvrstnih vojakov s 5 do 600 in več kanoni, če se nadalje v ozir jemlje število ustašev, ki je v kratkem času naraslo na 25000 in bi se lahko pomnožilo do 60 in več tisoč mož; če se v poštev jemlje simpatije vsih Slovanov, posebno pa Jugoslovanov, ki so pripravljeni žrtovati krv in blago za osvobojenje ubogih bratov in če se konečno računui tudi z drugim važnim faktorjem, to je kreditom, kateri je Srbiji posebno pri takem začetju v izobilji na razpolaganje: pričakovati se mora z veliko gotovostjo, da Turčin takej silil ne boče mogel dolgo časa upirati se in da slovanška zastava boče kmalo vihrala v Sarajevu in Mostaru. —

Plan, po katerem bi morale Crnogora in Srbija ravnati se, je kaj siguran in lep. — Črnogora bi morala polastiti se vseh pozicij na desnem in levem bregu reke Neretve ter zapreti prehod čez Pivo, ki pelje v staro Srbijo, kder bi moralo stati več tisoč prostovoljcev, da Turkom zabranjujejo uhod iz Albanije, kar se uže zdaj godi. Če Turki zgube posicije na Neretvi, nimajo več nobene zveze mej Konjico in Sarajevu in se morajo vdati na milost. To bi bilo prav lahko zdaj, ko Turki tako slabo varujejo to najvažnejšo posicijo, ki je ključ do Hercegovine. — Ob enem bi morala marširati Srbska vojska preko reke Drine ter osvojiti si važno trdnjavo Zvornik; na to trdnjavo bi se naslanjala daljna operacija po še precej dobrih potih čez Vlasenico naravnost v glavno mesto Sarajevo, ob istem času pa bi morala poslati en oddelek vojske preko Drine čez Višegrad v staro Srbijo, da se tam združi z insurgenti, ki varujejo prehod iz Albanije. — V Sarajevu bi si lahko po kakih dveh srečnih bitkah podale roke srbska in črnogorska vojska. Za izvršitev tega plana ne bi Srbska potrebovala više od 60 do 70.000 mož in Črnogora tudi ne čez 12.000 mož, ostalo silo bi lahko pustile doma, da brani meje in uhod Turkom. Srbsko-črnogorska skupna akcija bi v primerno kratkem obroku izpulila Bosno in Hercegovino krutemu sovragu Slovanstva in kristjanstva. — Ko bi pa Avstrija hotela peljati vojno s Turkom je potrebno, da prvič iz Dalmacije operira preko Neretve, kakor smo rekli poprej o Črnogori in drugič iz vojaške granice čez Savo pri Novi, Gradiški in pri Brodu, po tem po dobrih potih koncentrično proti glavnemu mestu Sarajevu. — Ta načrt nij nov in zgodovina ga potrjuje še od tistih časov, ko je bila Avstrija srečnejša v boju. — Gotovo je, da v tako goratih deželah, kakor sti Bosna in Hercegovina je najboljša, da se ofenzivne armade pomikajo po glavnih komunikacijah proti glavnim posicijam (operacijskim zaslombam) protivnika. —

Rekli smo poprej, da Srbija in Črnogora bi prav

lahko opravile konečni račun s Turkom. — To je verjetno; a marsikdo nas bo prašal: kaj pa poreče diplomacija? Ali bosti Rusija in Avstrija to dopustili? Kakor smo uže omenili, tekmozanje veliko je mej Rusijo in Avstrijo za upliv na jutrovm; Ruska sicer ne more nameravati pridobiti za-se one dežele, pač pa Avstrija. Vendar pa je Ruska v tem prašanji najbolj uplivna in ker jej je menda samo za nek protektorat čez jugoslovanske dežele, bi ona težko dopustila, da Avstrija maršira v Srbijo za slučaj, ko bi Srbi začeli boj s Turkom. — Velevlasti bi se gotovo mej seboj spirale in ena drugi branilo intervencijo in konečno bi skoro gotovo zmagal princip neintervencije, kakor je to bilo ob svojem času na Italijanskem. — Rusiji bi bilo posebno mar za ta princip, katerega bi z njo vred tudi mogočno Nemška podpirala, kajti Rusija bi si s takim zadržanjem ne samo ohranila, ampak tudi pomnožila simpatije na Balkanu ter od hvaležnih sorodnih Srbov sprejela protektorat čez njihov teritorij in ta pridobitev bi Rusijo gotovo zadovoljila. Položaj je torej tak, da Srbska in Črnogora ne moreti imeti lepšega in da bi posebno Srbska žrtovala vso svojo lepo prihodnost, ko ne bi porabila prilike in izkoristila nezmožnost diplomacije. —

Gotovo je, da Srbija nijma na čelu ne vitežkega Viktorja Emanuela, ne Covourja; a šanse so za Srbijo zdaj še ugodnejši, nego so bile o svojem času za Italijo, porabiti jih zamore tudi manjši talent, le poguma je treba, kajti gotovo je, da tudi predrzna Srbija nij več v nevarnosti, da pride pod tuji jarem, temveč ona more malo zgubiti, pa vse dobiti. —

Mi smo tukaj narisali tri načine rešenja jutrovega pitanja; akopram bi mi iz našega avstrijskega stališča želeli, da bi Avstrija ne izšla s praznimi rokami iz te afere, smo vendar bolj prepričani, da zadnji plan ima za-se največ gotovosti in to vsled blizo tridesetletne avstrijske napačne politike. —

To pa je gotovo, da Jugoslovani se ne bodo dali več vpreči v Turški jarem, visoke gore na Balkanu ne bodo vedno priče slovanske sužnosti, ampak odmeval se boče jek svobode in veselja, kder je 300 let plakal Slovan v najgrši sužnosti. Pred nekaterimi leti je bilo to le še prašanje časa, zdaj pa je ura bila in ves civilizirani svet le še praša: „kdo bo osvobodil to spomlad ubogo pa pogumno slovansko rajo?“

Dopisi.

V Gorici, dne 17. oktobra. (Deželni učiteljska konferencija.) — Zbrane učitelje, katerih je bilo okoli 80 srčno pozdravlja predsednik e. k. deželni šolski nadzornik g. Klodič v nemškem, slovenskem in italijanskem jeziku. Povdarja potem pomen deželne učit. konferencije; kako ima učitelj svojo mladino navdušavati do našega milega naroda, do naše mile domovine Avstrije. Razlaga tudi nekaj historičnega o šolstvu, kakor je bilo v zadnji „Soči“ povedano. —

Na to so volili za zapisnikarja g. Dominika in Picha. — Zapisnik se je moral nemško pisati, ker se boče predlagal vladi. — Poslanci v deželno učiteljsko konferencijo so sledeči gospodje učitelji; Cvek, nadučitelj v Sežani in Praprotnik učitelj na Krasu, za Kras. Širec, nadučitelj v Cirknem in Dominiko, nadučitelj v Kobaridu, za tolminski okraj. Jug, nadučitelj v Solkanu in Komavec, učitelj v St. Andrežu, za goriški okraj. Pich nadučitelj v Ronchi in Makorič, učitelj v Muši, za Furlanijo. Goljevšek, učitelj na vadbici in Čej, učitelj na

mestni šoli, za mesto Gorica. — Navzoči so tudi gg. Rajakovič, ravnatelj, nadzorniki: Vodopivec, Znidarčič in Culot. — G. Goljevšek nij bil navzoč, ker je odrinil v Carigrad za ravnatelja na mestno šolo in g. Makorig tudi ne, ker je pri vojaških vajah. G. predsednik je imenoval g. Rajakoviča za svojega namestnika. Potem je sledila volitev v stalni odbor. Nadzornik gradiščanski, gospod Culot prosi besedo ter pravi, da se lahko tudi nadzorniki volijo v stalni odbor, ne samo učitelji. — G. vodja Rajakovič pravi, da to nij res, da mora odbor obstati iz samih učiteljev, ter čita dotični paragraf iz postave. G. Klodič pojasnuje dotični paragraf in pravi, da je paragraf dvoumen, da se je kaj tacoga pripetilo tudi na Štirskem pri deželni učiteljski konferenciji, a da so bili tudi nadzorniki voljeni v odbor. — Sledila je potem volitev in voljeni so gg. Dominko, Pich, Rajakovič in nadzornik Vodopivec. G. Culot je predlagal, da naj se voli 2 Slovence in 2 Laha, kar je bilo tudi sprejeto, ipak se nij tako izvršilo, kajti gospod Rajakovič se je izrazil, da mora biti Slovenec in Lah kot vodja slovensko-laške vadbice, kar je izbudilo občni smeh mej navzočimi. Na to se je volil odsek, kateri je imel 2 dni nalogo posvetovati se o danih nalogah. — Zadače so sledeče:

1. a) Zgledni (normalni) učni črteži.
b) Bi bil v dobi postopanja iz sedanje vravnave ljudskega šolstva v tisto prevravnavo, ktero zgledni učni črteži nameravajo, strakovnjaški sistem v višjih razredih ljudske šole, primeren ali ne?

c) Kako treba ravnati tednik z oziroma na razdelitveni sistem, kateri se ima po zglednih učnih črtežih določiti, opirajoča se na ovi sistem?

Kaj naj vse tednik obsega?
d) Katerih načel treba držati se, kedar se dajo naloge za dom gledé na direktni po zglednih učnih črtežih določeni poduk, kakor tudi gledé na tiho samodelatnost v šoli. —

e) Kakšne učne knjige in kakšne učne pripomočke sploh so naj pripravnejši za izvrševanje zglednih učnih načrtov, in ko bi se ti, ki jih imamo, ne zdeli pristojni, po katerih načelih bi bilo treba sestaviti nove učne knjige za vsak predmet z oziroma na učni jezik, na razne vrste ljudskih šol in na razne učne stopinje.

Po končanih odsekovih sejah bila je javna seja dne 16. t. m., katera se je pričela ob 10 uri dopoldne in trajala z malimi prestanki do polnoči. Poslušalec je bilo vedno dosta učiteljev. — O prvi točki „zgledni učni črteži“ je referiral v odsekovem imenu g. Znidarčič, e. k. nadzornik in duhovnik na Tolminskem. — Ne bodem obširno potočal, kar se je vse pri tej točki govorilo, povdarjalo in debatiralo ampak omenim naj glavno stvar, o kateri se je precej dolga debata sukala. Ali naj podučuje podučitelj, ali nadučitelj — v prvem razredu? — Te debato so se udeležili Culot, Vodopivec, Znidarčič in Jug. — Culot je dejal, da naj boče naj boljšva učiteljska moč — po njegovem umenu nadučitelj v prvem razredu, kajti v višjem razredu je treba predavati realije; nadučitelj je pa navadno — starejši učitelj, kateri nij prav dobro v realijah podkovan in učenci bi ne napredovali; a podučitelj je navadno mlad, komaj izšolan učit. pripravnik, tedaj za realije v višjem oddelku na — priavem mestu. — Dalje pravi da tudi učiteljice niso za višji oddelek, ker so navadno — prav slabe v realijah; poleg tega ne more učiteljica v višjem razredu, kjer so odrašeni otroci, disciplino ohraniti, ter sklepa tako-le: nadučitelj naj boče v prvem, učiteljica v drugem in — podučitelj v višjem razredu. G. Vodopivec e. k. nadzornik je tudi za to, ter podpira Culotov predlog. — A g. učitelj Jug in Znidarčič, e. k. nadzornik, odločno protestirata zoper to, meneča, da naj boče vedno nadučitelj v višjem, podučitelj ali učiteljica pa o prvem razredu. — Jug še dodaja, da bi bilo sramotno za vsakega nadučitelja, da bi ne bil toliko v realijah podkovan, da bi ne zamogel jih v višjem oddelku predavati, posebno v drugem in tretjem oddelku, ko se realije učijo na podlagi beril (prav „suhih beril.“ Pis.) — G. vodja Rajakovič pravi, da niti prvo niti drugo ne odobruje, ampak naj se učitelji praviloma menjajo, da bo vsak učitelj praktičen v vsakem razredu, kajti ako boče podučitelj ali pa nadučitelj vedno v prvem ali kakem drugem razredu, boče vse le mehanično učil in postane s časoma za kak drugi razred čisto nesposoben. (Istina. Pis.) G. predsednik Klodič g. Rajakoviču pritrjuje. — G. Culot pravi dalje, da naj ne boče za drugo in tretjo leto poseben poduk, kajti v višjem oddelku otroci prav neredno šolo obiskujejo; pravi dalje, da je on sam našel v višjem oddelku po 2 ali 3 učence. Tedaj se učitelju trud ne splača, da bi podučeval le 2 ali 3 učence. (Kaj pa ko ima vadbniški učitelj po 15 učencev v šoli in vendar 1000 f. plače? Pis.) G. Rajakovič odgovarja, da prvi in višji razred morata ineti poseben poduk, da to tudi postava velevala. — G. predsednik potrjuje to in pravi, da, ker sta omenjena dva razreda naj važnejša, je jako potrebno, da imata poseben poduk. — Tudi prusko ministerstvo za uk in bogočastje je izdalo tak ukaz, da naj boče v prvem in višjem razredu poseben poduk. — Na to sta brala g. Pich in g. Znidarčič referat o prenaradbi učnih načrtov. G. Znidarčič predlaga v imenu odseka, naj otroci še le po kobčanem 7 letu pričnejo v šoli hoditi in naj jo obiskujejo do končanega 14 leta, a s tem pogojem, da naj zadnje dve leti otroci v hribskih krajih le po zimi v šolo hodijo, ker jih rabijo starši po leti doma za delo. G. predsednik pravi, da na Štirskem hodijo otroci s 6

„Širok, rumen slamnik s črnim trakom, da — to je bilo dokaz o resnici tega, kar je uradnik govoril. — Močno zarudi v obraz majorka in mrzel pot se jej ulije po licih. Od velike sramote in strmenja ni besedice nij mogla spregovoriti. —

„Poklicati dam otroka sim v pisarno“, nadaljuje uradnik ter ukaže pripeljati mlado — beračico. —

Majorka bila je kakor iz sebe. Vsa zbegana hodila je gor in dol po sobi, a lice jej je žarelo strašno. —

Naenkrat se odpró dveri in na prag se pokaže — Ida, blede kot zid. Bila je gologlava, a njeni lepi kodri zasuli so jej bili skoro popolnoma obraz. —

Majorka gleda srpo nekaj časa deklico, potem pa z jeznim obrazom plane nad mladoletno beračico. —

Toda komisar jej zapreči pot. —

„Ne plašite še bolj svoje hčeri“, dejal je, „mar ne vidite, da je uže tako strahu polu mrtva?“ — „Govorite resnico, kaj Vas je k temu napeljalo, da ste se bili tako čudno napravili?“ povzame komisar zopet po kratkem umolku obrniviš se k Idi. —

„Strah pred kaznijo“ jeclja deklica jokaje. —

„Zakaj pak se bojite kazni?“

„Vrgla sem v naglici nekemu beraču namestu novčiča cekin iz okna v kloboč; ta cekin sem dobila za svoje godovno v dar, in ker nijsem hotela doma ovaditi svoje nespretnosti: sklenila sem, In tukej zahtui močnejše. —

„Kaj ste sklenili?“

„Preobleči se, potem cvetice na vrtu potrgati“ —

— in zopet jej zastanejo besede. —

„No, in kaj ste storili s cvetkami?“

„Hotela sem je prodati na promenadi pred mestom, kakor sem to videla večkrat pri ubozih otrocih. Upala

sem namreč za-nje toliko dobiti, da bi bila si kupila zopet en cekin.“

„Kako ste neki mogli misliti, da boste toliko skupili?“

Tukej je bila uboga Ida v vidni zadregi. Vendar za nekaj časa zopet povzame besedo rekoč: „Mislila sem, da bom za cvetice mnogo več dobila, a motila sem se. Še nijsem bila vse cvetke prodala, ko se drugi otroci, ki so tam tudi cvetke prodajali iz nevoščljivosti na me zakenó ter mi vzamejo ostale cvetke in denar. Na moj križ prideta mi dva fanta, ki sta tam v obližji igrala, na pomoč in pretépeto berastke otroke. To pa je prouročilo veliko zmešnjavo. Tekalo je vse po ulicah, tako, da me neki policijski služabnik ujame in semkaj odpelja, a vsi drugi otroci so srečno peté odnesli.“

Ko je Ida končale svoj govor, pristavi še komisar: „Ko so pripeljali gospodično preje do mene, spoznal sem takoj, da je plemenitnejega rodu; toda kljub vsemu mojemu silenju nij mi hotela povedati ime svojih staršev.“

„Ker nijsem hotela našemu imenu nečast delati“, odgovori Ida patetično in rdečica sojej zopet pokaže na bledeh licih. S temi besedami je bila nekoliko ohladila jezo svoje matere, vsaj pogled majorkin nij bil zdaj več tako divji, kakor prej. —

„Smem li zdaj iti?“ praša Ida zopet z naglasom. —

„Preden nij dosegnen namen, zaradi česar ste bili semkaj poklicani ne!“ l. odgovori uradnik prijazno, „Vi nam morate namreč prej podati natančen opis berača, kateri je vsej tej zmešnjavi vzrok.“

(Dalje prih.)

in 7 letom samo po zimi v šolo. (V savinjski dolini nij tega, moreda v goratih krajih Stajerja. Pis.) Dalje predlaga g. Z., da naj se naprosi c. k. dež. šols. svet, da podeli učiteljem, kateri več ko 27 ur na teden učé, remuneracijo. Tudi predlaga g. Z., da naj se podeli remuneracija istim učiteljem, kateri bi v drugem ne obligatnem jeziku, podučevali. (Jaz iz pedagogičnega stališča menim, da dokler otrok nij popolnoma kos maternemu jeziku naj se ne prične z drugim jezikom, kajti otrok bi ne znal niti enega, niti drugega. To nas skušnja uči. Pis.) Dalje je konferencija sklenila, da naj se na enorazrednici ne podučuje v drugem jeziku in na dvorazrednici pa še le v četrtem šols. letu (To je res pedagogično. Pis.)

G. Pich čita v italijanskem jeziku, kakšne učne pomočke naj učitelj v šoli rabi. G. Rajakovič pravi, da so najboljše učni pomočke za kazalni poduk podobe od Temspkega in Schreiberja.

G. predsednik pravi, da imamo prav slaba berila, a da dobomo počasoma nova. (Uže dolgo zdihujemo in križamo se po konferencijah, a bože mili, nij še duha ne sluha po njih. Izvrstne učiteljske moči so uže spisale snov za nova berila, a nekateri znani gospodje v Ljubljani so stvar zavrgli, omenivši še: „da je pisana v okorni slovenščini.“ Pis.)

On meni, da se bode več strokovnjakov dela lotilo. Vsak bode spisal snov o enem predmetu. Vso isto snovo bode potem jeden jezikoslovec pregledal. Jedro odsekovega predloga je tedaj ta:

1.) Strokovnjaki naj prevzamejo vsak svoj predmet, tako naj napišejo berilo za 8 razredno šolo. — To snovo naj potem eden jezikoslovec pregleda, da ostane povsod enakost v izrazih, in rabi tehtičnih izrazov. — G. Rajakovič dodaja še to, da „sucus“ omenjenih beril naj bode snov berila za enorazrednice. —

2.) Ali naj bode Abecednik spisan po tako zvani: „Schreiblesmethode“ brez podob, ali naj bode pri vsaki novi črki podoba, katere ime prične z črko njenega imena? G. Znidarčič je za podobe. G. Rajakovič je nasproten, češ, da so kake podobe slabe, in preuzročijo pri deci krive pridožbe. — Sprejeto s podobami. —

3.) V berilu naj bode literatura za ljudsko šolo zastopana. (Prav dobro; naša mila Slovenija ima marsikako stran v zgodovini z zlatimi črkami popisano. Pis.)

4.) Od četrtega razreda naprej, naj bode slovnica za se—predmet. —

O drugi točki govori g. Jug v imenu odseka, ter sklepa, da naj bode do petega razreda poduk strokovnjaški—itd.

Tretji točki je referent g. Širca in pravi, da naj se pismene naloge za dom malo dajo, a iste naj se dobro izdelajo. G. Rajakovič pravi, da je bolje „wenig aber oft“, tedaj majhne naloge, a te večkrat (V istini! „Das ABC des Schulmeisters ist wichtiger, als das Bajonet des Soldaten.“ Pis.) Dalje pravi g. Širca, naj se koregirane naloge prepisejo lepo v posebno knjigo.

O zadnji točki je govoril g. nadzornik Culot in je sklepal tako-le:

- 1.) V vsaki šoli naj bode šolski kataster.
- 2.) Šolski imenik vseh za šolo ugodnih otrok. —
- 3.) Predsednik kraj. šols. sveta naj bode župan.
- 4.) Knjige za uboge, naj dobijo le isti učenci, kateri so res vboji in radi obiskujejo šolo. —

5.) Duhovniki naj eno ali dve nedelji pred začetkom šolskega leta ljudstvu v cerkvi pridgajo o šoli, ter jih navduše za šolo. —

6.) V nobeni tvornici ne smejo biti taki otroci, kateri vsaj po 2 uri na dan šolo ne obiskujejo. G. predsednik pravi, da bodo gotovo naredili, tako imenovano „Gewerbesetz“, in po tej postavi ne bode smel nobeden rokodellec sprejeti fanta v rokodelstvo, kateri nema odpustnega spričala. — (To velja za mestne fante, kateri se navadno rokodelstva lotijo, kaj pa s kmečkimi fanti v vasi ali na kmetih, ko ne postanejo rokodelci, ampak so doma kot kmeti? Pis.)

7.) Naj služijo oni vojaki, kateri ne znajo brati, eno leto več, radi tega ker niso šole obiskovali. — Ta zadnji predlog je padel, ker ne spada v učit. delokrog. S tem je seja končala o polnoči. — G. dež. nadzornik Klotič se srčno zahvaljuje učiteljem za njih trud; in z „živio“ „evviva“ kliči na Nj. Vel. smo zapustili dvorano, misleči, da bi o uri „duhov“ vsaj nekoliko več duha prešinito naše učitelje, ter bi bili v prihodnji dež. učit. konferenciji bolj živahni in na dotične zadeve bolj pripravljeni. —

Mozirski.

Iz tolminsk. hribov, 4 oktobra (Izv. dop.) Nekaj let je uže preteklo od kar se v naših hriboh pridno v vsakem obziru deluje. Dokaz temu so nam lepe ceste, po katerih se sedaj vedno bolj mestam bližamo. Da pa ceste veliko k blagostanju naroda pomorejo, to je očitno sedaj, ko lahko vsako najmanjšo stvarico v najkrajšem času od koder hočemo dobimo. Veliko nam pa škodujejo razne stranke, katere se mej sabo prepirajo pa po dolgem prepiru vendar k nobenemu cilju ne dosepejo. Da se tega lahko prepričamo, pogledjmo le malo modrejski klanec. Ze kedaj bi se bili lahko po lepi cesti čez Selo vozili, ko bi le toliko preprirov ne bilo. Sam bi ne vedel, komu bi to pripisal, ali nevošnjivosti nasprotnne stranke, ali komu? Jednako se godi z bačko cesto. Pa pustimo to zmote, katere so že drugi pretre-sovali.

Oh, davč! davč! zdihuje ubogi kmet. Ne vem, kam pride poljedelec, če se mu bodo davki tako naraščali. Ne zadostuje, da mora plačevati od vsake stvari, katero proda, še en čisto za naše hribe novi davek so mu naložili. Kedaj je še kedo slišal, da bi krčmar od peči davek plačeval. Tolikokrat ko bo kruh pekel, tolikokrat bo moral plačati! Moreda ravno one krajcarje, ki bi jih pri kruhu lahko zaslužil, jih bo moral revež oddati. Ne mislite pa, da naš krčmar kruh peče, kakor peki v Gorici. Če peče enkrat v tednu, ja ali ne. Tedaj bo prisiljen pri blagu stradati. Zakaj bi pekel, če imajo njegov dobiček drugi požreti. To pa že vem, od kod to izhaja. „Bolj ko je svoj, bolj se ga boj“, pravi kmet.

Odpri se je s 1. okt. pri s. Luciji na Mostu mala poštna postaja, kder se pisma obdajajo in prejemaajo. Tudi to je lepo, hvala onim, kateri so k temu pripomogli. Na vseh straneh se res trudijo sposobni narodoljubni možje, da bi našemu kmetu k blagostanju pripomogli. Trudili so se, da je vsaka večja vas učitelja dobila, da bi že mladino za prihodnost odgojeval in pripravljaj, da bi se že v mladih letih kaj naučili, kar bi jim v prihodnih letih jako hasnilo, da jim ne bo treba za vsako malo pisemce po vsej vasi letati za tako malenkost. Da nam šole veliko hasnijo vidimo že sedaj pri naši mladini. Zeleti bi pa bilo nekem gospodu naših gorá, da bi se raji bolje za svoje reči potrudil, nego za druge katere ga nič ne brigajo, na katere tudi se toliko razumi, kakor zajec na boben.

Iz Tolminskega 20. oktobra (nadeljevanje in konec.) Vi pričakujete od sedajnega cestnega odbora, da odstrani, kar je prejšnji po „prenaglem“ sklepu storil, to je, da v novi odloči modrejsko cesto kot sklavovno. Na čelu poprejšnjega odbora je stal gospod W. r in ta je bil res mož, ki se je navadno prenagljil v svojih opravilih? zato, kaj ne, se mu je tudi posrečila vsaka, zato je bil obče spoštovan in priljubljen, in zato je stopal v primerno kratk. m času od stopinje do stopinje zmeraj viši. Po vašem je sedajni gospod glavar jako spreviden mož, ali ker mu spodleti marsikaka, da bi ne rekli vsaka, moral bi dosledno padati od stopinje do stopinje. Saj mu tega ne privoščite? Nu od ljudi, ki imajo vedne le občni blagor in občno korist—na jeziku, bilo bi uže pričakovati kaj takega, saj bi znali potem prav dostojno deklamovati: Zamorec storil si svojo dolžnost, zamorec pojdi! —

Nihče se ni bal in še manj je koga peklo, da je ravno g. glavar predlagal cestnemu odboru, naj se začasno popravi modrejski klanec. Če ste naš članek dobro brali smo to le obžalovali, ker smo vedeli, da mu tudi ta spodleti in da mu njegovi vestni zavezniki s tem le pripomagajo do „nižje stopinje.“ Da smo pa pravo zadeli trdviši, da je bil prej ko ne zapeljan od stare tolminske garde so nam najsijajniši dokaz vaše zadnje pisarne vaje, v katerih ravno tako strupeno udrihate in se togotite, kakor oni, ki je bil zbeznil v pričo gospoda namestnika barona Pino-ta, da bi svojo „grapo“ zagovarjal. Motili pa smo se res v tem, da smo o „gardi“ presplošno govorili, mislili smo, da se je razrušila po odidu Grossmanna, nekdanja vsegamočnega garda in zato smo jo tudi „obnemogla“ imenovali, prav je, da nas zato podučite, da še obstoji stara garda sicer le iz enega starčka, ali ta—še tičku vode ne moti. Če reklamirate naslov „stara garda“ samo za vašega starčka, naj bo! morda ga spominja to na nekdanje slabe čase, in to veselje mu uže radi privoščimo. Povejte nam pa, kje smo vašega starčka obrekovali, kdo je rekel, da je kaj nespodobnega ali kaj krivičnega tirjal? Vidite, kako čenčate brez glave „jezik bije, kjer zob boli“, kaj ne, in po vašem govorenju bi se torej res zdelo, da je kaj takega nameraval.

Splošno nimajo zapeljivci slabih lastnosti, morajo biti zgovorni, vabljuje zunajnosti in posebno olikani v občevanju, če ste torej našega velikaša za prvaka postavili v tem obziru, mora se vam gotovo pokloniti za to, ali ker je uže prvak in tedaj dobro razumite reči, nam uže ne zamerite, ako vam opazimo, da nikar ne pričakujete, da vam povrne poklon, ker nimate res prav nič zapeljivega na sebi. — Eden je bolan že blizo 50 let, kakor sam trdi, drugi če zine, se ne ve več, ali je samec ali samic, tretji miga preveč z repom—okoli vsake še bolj temne zvezde itd. — Ako bi naš velikaš tudi na čelu stal kake garde, ni se bati, da bi tako surovo okoli sebe suval, da bi se tako ostudno repentil, kakor vi, in da bi se mu brada tako ježila kakor vam. Vajeni ste bili se ve, da vam ni nikoli svobeden oponiral, da ni nihče dvomil o vaši nezmotljivosti in—nesebičnosti, komaj se je tedaj kedo dobil, ki vas je en malo „požokal“, nagloma ste tako zdijvali, kakor da bi vas slaba vest pekla. Če ste nekdanj le kihnil, se je vse treslo, gromovito kihate še zmeraj in glejte, nobenemu ne pada več za to srce v blače, kdo pa je tega kriv, da se poredneži temveč boje „neke huđe plove, ki tako pogostoma „izkveketate“ in proti kateri še dežnik ne zadostuje. — Prvikrat ko ste zabredli na javno bojišče, že ste se tako hrabro obnesli, da mora vsakega srbeti, polastiti se vas če količkaj zinete. Trdo smo vam res na rep stopili, ali potrpite, saj se bo to še večkrat zgodilo, posebno pa če se bodele tako nedolžno v ovčjo kožo krili in vendar o občem blagru in občni koristi „fabulirali.“

Tudi mi mislimo, da smo zadostno razodeli stvar modrejske in selske črte in nadajamo se, da je zdrava pamet naših kmetov uže zdravnej vganila, kam prav za prav „pes tace moli,“ in v čem obstoji „kričeca važnost“ modrejske črte. Tem bolj mirno se zanašamo pa na sedajni cestni odbor, in našemu prvaku zapeljivcev se zdi nepotrebno svariti ga, da ne stori, kar mu tako priliznjeno na srce polaga oni, ki ni še nikogar zapeljal, saj vedo uže vsi vrabci, da je posebno v vestnih zadevah pri njemu občni blagor in občna korist le ena reč, ki se da—skozi Tolmin vleč.

Politični pregled.

V nedeljo so delegacije končale letošnjo sesijo. Dovolile so skoro čisto vse, kar je tirjalo ministerstvo, posebno so bile radodarne nasproti ministru vojske, kateremu so mej drugim votirale 17 milijonov gold. za nove kanone.

Gledé zunanje politike je bil Andrassy jako zapet in lakoničen in gospodje delegatije ga tudi niso dosti nadlegovali; zato pa jih je Andrassy v končnem govoru lepo pohvalil. —19. t. m. je začel zborovati drž. zbor. —Finančni minister de Pretis je predložil proračun z deficitom 25 milijonov, ob enem pa je ustmeno zboru razložil, da letošnji deficit se ne bo dal več pokriti z navadnimi sredstvi, ampak da bo treba poslužiti se javnega kredita, to je pozajila, in da bo tudi treba pred ko mogoče uravnati davek (gotovo zvišati ga) ter misliti na nove objekte, ki bi se lahko še obdačili, posebno ruda. —

Čislana doba ustavoverska nam kaže prav lepo bodočnost, namreč od leta do leta večo finančno mizerija, to je skalo, na kateri se mora razbiti sedajna pogubonosna sistema. —

Na Dunaji je bil te dni od kupčijske zbornice izvoljen v drž. zbor znani vojskini liferant Skene; izvoljen pa je bil zato, ker je razvil program varstva domače obrtnije, nasproten principom ministerstva, poslujočega v zmislu svobodnega trgovanja, ki nam je na vrat obesilo konkurenco tuje, popolnoma razvite obrtnije, posebno angleške. Tudi to je znamenje časa!

Novoizvoljeni Tirolski federalistični poslanci so se izrekli, da pojdejo v drž. zbor, težko bode torej zediniti opozicijo pod zastavo pasivne politike in žalostno je, da opozicija še zmerom nij iznašla skupnega programa.

Hrvatski sabor je začel sopet zborovati 17. t. m. Vlada mu je predložila proračun, ki kaže še 12000 gld. ostanka. —Makanec je bana ostro interpelliral, ker se je mešal v neko sodnijsko zadevo; interpelacije so stavili tudi drugi privrženci Makanačave stranke, ki vladi gleda na prste.

Srbski knez Milan se je v nedeljo, 17. t. m. oženil; ruski in naš cesar sta bila pri svatbi zastopana po izvanrednih poslankih. Telegram poroča iz Belgrada, da je bila slovesnost sijajna in ljudstvo navdušeno. —Navdušenje je morda bilo mej navadnim in komandiranim ljudstvom, a težko mej cvitom srbskega naroda, ki je navdušen za bolj resno reč—za vojsko s Turkom. —

Ruski listi zdaj skoro vsi navdušeno pišejo za ustajo v Bosni in Hercegovini; ruska pomoč bratom hoče biti izdatna, bratovska.

Ustaši napredujejo, nadjajo se, da čez zimo azijske Turke, ki niso navajeni hudemu mrazu, v še večje stiske pripravijo, kakor so jih dozdaj. —Raskočeni Turki strašno moré in žgô; prestopili so celo avstrijsko mejo, pri Imosku in ena Turška četa je napala vas Aržano; prebivalci so morali puške v roke vzeti, da so se ubranili in Turke započili nazaj. Ubili so Turki 60 letnega neoboroženega Dalmatinca, ko je nesel nekaj slame na Turško mejo in prav tako so nekega Italijana iz Benetek, ki je hotel k ustašem, vjeli in živega rezali. —Tudi Italija ima zdaj prvega mučenika za slovansko svobodo. —Avstrija je vsled tek turških napadov pomnožila vojaški kordon na Turški meji in to je meada vse!

Angleška, Francoska Ruska so uže mnogokrat napovedale vojno zaradi takih prestopkov; a pri nas nijmo tako ponosni in skrbeči. Konzuli velevalstij so ostali v Mostaru in pozvedavajo vse natanjnosti ob ustaji, da po tem poročajo vladam o neuspehu

posredovanja in morda stavijo nasvete, kako bi se dale urediti reči v Bosni in Hercegovini.—

Turki, vkljub ostrim reklamacijam od strani Srbske, še zmerom prestopajo srbsko mejo in po Srbskem ropajo; Srbska zbog tega svojo vojaško moč na meji pomnožuje.—V Hercegovini je bil 14. t. m. pri Buču hud boj, 2000 Turkov so čete ustaveš zapodile v beg in jim pobile blizo 90 Turkov. Prav tako so ustaši tik avstrijske meje ne daleč od Imoska Turke sijajno zmagali. Pri Dabri so bili tudi Turki tepeni.—V Bosno je začela zdaj Turška pošiljati večje sile, ker se tam ustaja zmerom bolj rasprostira in so bili Turki že dostikrat premagani.

Ustaja se bode torej gotovo dobro držala čez zimo; na spomlad pa so ustaši gotovi, da bosti Srbska in Črnogora primorani napovedati vojsko Turčinu.

Bavarski drž. zbor je dal ministerstvu nezaupnico, vlad česar je zadnje dalo svojo ostavko.

Kralj Ljudevit II. mora tedaj sprejeti ostavko ali pa razpustiti zbor.—Storil pa se nij ne enega, ne drugega, ampak je zbor samo odložil. Ravnanje bavarskega zbora je nasprotno Bismarku in kaže, da na Nemškem iz prisiljene edinosti še prav lahko nastane needinost.—

18. t. m. je došel nemški Cesar v Milan na obisk k ital. kralju; sprejem je bil velikansk toliko od strani dvora, kolikor od strani ljudstva; Milan se je pokazal v najlepši obleki.

Nemški listi pišejo mnogo o tem obisku in posebno povdarjejo, da je to prvi nemški Cesar, ki je prišel kot prijatelj v Italijo. Enako starega Wilhelma pozdravljajo tudi ital. listi. — Konservativni listi pa zapazijo v tem, da Bismarka nij v cesarjevem spremstvu in da je nemški cesar prišel v Milan in ne v Rim, znamenje prevrata na boljše v cerkven, politiki nemški in italijanski, mej tem ko liberalni listi trdijo, da ta obisk je demonstracija proti papežu, ker dokazuje edinost obeh držav nasproti težnjam rimskega stola.

Razne vesti.

(Imenovanje) Gospod J. Simsič, c. k. namestništveni koncipist pri okrajnem glavarstvu v Gorici je imenovan za okrajnega komisarja in kot tak postavljen na Krški otok, kder je ustanovljena nov politiški urad. G. Ivan Zavadlav, Štandrežki rojak je imenovan za namestništvenega koncipista. Sin ubogih staršev, moral se je hudo bojevati z n. ugodnimi okoliščinami, da je dospel do samostojne službe, katera mu odpira lepo kariero. Zanašamo se vsaj, da je minoli ona srednjeveška doba—katera je segala še do novejših časov, da je pri politiških uradih samo plemenitaš, naj je imel uže slamo ali možgane v glavi, dospel do višje stopinje. Slovenci zelo potrebujemo dobrih glav domačega plemena pri politiških uradih vseh vrst in stopinj.

(Knjige društva sv. Mohora) so došle in se dobé pri poverjeniku, č. g. stolnemu vikarju Pirce u, v stolnem farovžu, štv. 34. — Ujje, kateri pridejo po knjige, naj prinesejo tudi letnino 1 gold. za leto 1876.

(V novo žensko učiteljsko izobraževališče) v Gorici se je dosedaj vpisalo blizo 70 učenk na italijanski in 18 na slovenski oddelek.

(V internatsko cerkev) v Gorici so v ponedeljek po noči vlomili tatovje in so vkradli več vrednostnih reči.

(Is Prvačine) se nam piše: Na goden dan Nj. Veličanstva bila je pri nas lepa občna slovesnost; predvečer je bila baklada z godbo po celem vasi; pred farovžem se je vstavil spreved in g. Peršič je navdušeno govoril o milosti našega presvitlega Cesarja, ki je prvaški občini iz lastne denarnice podaril 400 gld. za popravilo farovža in končal njegov govor s živoklicom na Nj. Veličanstvo, na kar je množica navdušeno klicala: „Živio naš cesar“, da se je odmevalo od vsih strani.

Drugi dan že zjutro je strel možnarjev naznanil god našega vladarja in ob 10 uri je bila slovesna sv. maša.

(Slovenska čitalnica v Dornbergu) napravi v čitalnični dvorani s pomočjo goriških diletan-
tov, pevskih zborov iz Komna, Rifenberga dne 24. oktobra Veliko besedo. Program: Petje. I. Deklamacija: „Rožica med trnjem“ Cegnarjeva. Petje. II. Deklamacija: „Zgubljeni raj“ Koseskijeva. Petje. Petje. Igra: „Visoki O.“ Vstopnina k besedi 20 novcev. Radodarnosti se ne stavijo meje. Po besedi skupna, pros-
ta večerja. Začetek točno ob 6. uri zvečer.

Čisti dohodek je namenjen na Avstrijsko pribe-
glim hercegovinskim in bosnjaškim sirotnim družinam.
K tej zabavi vabi posebno gledé na blagi namen
vse rodoljube.

Kakor se sliši bode v nedeljo prišlo v Dornberg
mnogo rodoljubov iz Gorice in iz vsega Vipavskega.—

(„Venček domačih cvetlic“) je naslov 207
stranij obsežajočej belestistični knjigi, katero je izdal
g. prof. Pajk in katero pošilja celoletno naročnino do-
plačavšim naročnikom „Zore“ kot „darilo“. Knjiga ob-
seza dve lepi povesti: „Belovaška nevesta“ od A. Ko-
dra, in „Čarovnik“ od prerano zamrlega pisatelja An-
drejekovega Jožeta, (Podmilška), in pa nekaj pesnij
mlajših pesnikov. Povesti sti v prav lepem, gladkem
jeziki pisani, le to se meni zdi, da prva (Bel. nev.) pre-
živo spominja na B. Miranovo „Svetinovo Metko.“ Po-
etiški del je revnejši od prozaičnega. Knjiga se bo-
dè pozneje, če kaj iztisov preostane, po knjigarnah raz-
prodajala. Bodi „Venček“ gorko priporočen našej mla-
dežni kot zabavno berilo. —b—

(Peslano.) Vsem onim gosp., ki sumničijo, da
sva mi dva podpisana pisala v zadnjo „Sočo“ notico
„o Vrtojbski besedi“, naznanjava, da noben naji—ako-
pram sva bila navzočna pri besedi v Vrtojbi—one no-
tice v „Sočo“ dal nij, kar izvolite tudi Vi, gospod ured-
nik potrditi.—V Gorici 21. oktobra 1875.

Janko Leban, l. r. Anton Leban l. r. *)

(Popravek). V mojem listku „Posebni znaki“,
41. „Soče“ beri v zadnji koloni in v zadnjem oddelku:
potrgane (ne: to trgane); — kakor bi bil smeli
tat (ne... smeli še...)

J. L.

(Is Pečine) se nam piše: Mnogocenjeni gospod
Fr. Hebat, farni oskerbnik na Šembiški gori, verli na-
rodnjak, je v nedeljo t. j. 10. t. m. v svojem zato pri-
mernem, jedernatem govoru ljudstvu naznanil z lece,
da bo ta teden osebno po vseh bližnjih vaseh tamošnje
občine od hiše do hiše hodil, šter pobiral milodare za
hercegovinske sirote. Slava mu!!!

Nadalje so darovali za Hercegovinske sirote)
v Nakelski županiji: Franjo Mahorčič 2 gld., Fr.
Matičič 1 gl. 10 s., L. Rakovec 1 gl., J. Ambrožič
1 gl., Ferko Mahorčič 1 gl., Ana Suša 1 gl., A. Ma-
horčič 1 gl., T. Ivančič 1 gl. J. Gombač 50 kr. A. Kun-
šič 50 s., J. Prelec 50 s., T. Čepar 50 s. A. Magajna
50 s., A. Gombač 50 s., P. Matičič 40 s., J. Žnidaršič
25 s., M. Svetina 20 s., A. Svetina 20 s., J. Čepar 20
s., G. Čepar 20 s., G. Šepar 20 s., J. Kušmar 15 s.,
J. Obrsnel 13 s., G. Čerkvenik 10 s., J. Čerkvenik 10
s., J. Prelec 10 s., M. Režanec 10 s., skupaj tedaj 15
gold. 45 sold.

Cisti dohodek besede v Vrtojbi 10 gld. 40 sold.
Pri pevski zabavi na Pečinah dne 29. avgusta
nabrane 4 gold.

Grajsčina v Rihemberku 3 gl., Rodoljubna gospo-
dična A. Š. 1 gl., grajsčinski posli 1 gl. 40 s., Brej-
ski rodoljubje:

Iv. Cink 10 s., Jos. Žerjal 10 s., Kodrič Jos. 10 s.,
Fr. Vidmar 10 s., Fr. Furlan 15 s., Drag. Kodrič 10 s.,
Fr. Kodrič 20 s., Jos. Cink 10 s., Tone Cink 10 s.,
Iv. Birs 10 s., Lojze Kodrič 10 s., Andrej Pečenko 10 s.,
Tone Furlan 10 s., Tone Kodrič 20 s., Štokelj Juri 10 s.,
Fr. Fabijan 10 s., Iv. Besednak 10 s., Andr. Ličen 10 s.,
Jos. Pečenko 10 s., Jos. Pečenko 10 s., Jos. Furlan 10 s.,
Iv. Cigoj Iv. 10 s., Tone Furlan 20 s., Iv. Vidmar 10 s.,
Lojze Makedec 20 s., Iv. Furlan 10 s., Fr. Birs 10 s.,
Fr. Kodrič 15 s., Fr. Kodrič 15 s., Fr. Kodrič 10 s.,
M. Amalija Čebon 1 gl., Ivana Kodrič 50 s.,
M. Pečenko 50 s., Ličnavi 50 s., Katra Furlan 20 s.,
Bozaija Furlan 20 s., Jožefa Furlan 10 s., Franca Fur-
lan 20 s., Reza Možina 10 s., Franca Birs 20 s., Fran-
ca Fabijan 10 s., Franca Vidmar 10 s., Franca Čebon
50 s., Marijana Kodrič 5 s., V. K. 24 s. več skupaj 56 s.
Skupaj 14 gl. 60 s.

Do zdaj so nabrali vrli Biheuberžanje ravno 50 gl.
Posebna hvala gre za to jako rodoljubno prizadevanje
občinskem obhodniku g. Fr. Kodrič-u.

Neimenovani daruje sledeča oblačila: 1. eno
staro jesensko suknjo (Herbstüberzieher) vreden 1 f. 50
s., 2. eno sivo staro jopo (suknjico) vredno 70 s., 3.
eno črno staro suknjico (kapot) vredno 50 s.

Ta teden smo zopet odposlali odboru v Dalmaci-
jo gld. 150; vsega skupaj smo torej dozdaj odrahtali
500 gld; prihodnji teden odpošljemo še drugo svoto,
ki se bo mej tem časom še narastla.—

Odboru v Zagreb smo pa poslali v enem zaboju
vso dosedaj nabrano obleko v vrednosti najmanj 120 gl.
Ker je zima in ubogi ljudje posebno obleke potrebuje-
jo, prosimo prav nujno, naj v vsaki veči vasi kak mož
prevzame plemenit posel, da nabira od hiše do hiše
stare obleke in jo pe tem nam pošlje.—Stare obleke bo
lahko vsakdo še ložeje dal, nego denar in obleka je v
resnici v prvi vrsti potrebna. Torej na delo, vrli na-
rodnjaki in narodnjakine, ki so za tak velikodušni po-
sel še bolj sposobne, ker vsakdo nežnim rokam rajši da,
(Uredn.)

*) Potrjujemo.

Ured

Naznanjam p. n. občinstvu, da sem z
današnjim dnevom prevzel gostilnico pri
Batističu v Solkanu in ker obetam skr-
beti za prav ročno postrežbo,
za okusne jedi, dobre pijače,
čedno opravljene sobe za pre-
nočišče ni vseto po spodobni ceni,
zanašam se, da me bodo p. n. domačini
in tujei radi in pogostoma sè svojim
obiskovanjem počastili.

V Solkanu dne 21. oktobra 1875

ANTON SPACAPAN.

Zdravnik za zobe dr. Tanzer,

docent zobozdravništva na vseučilišču v Gradci bode
ordiniral meseca oktobra od 10. naprej v Ljubljani
(v Hotelu pri Slomu) zobozdravništvo i zobotehniko.
Vsi p. n. bolniki opominjajo se, javiti se takoj od
začetka, da se more začeti ozdravljajo brez bolečin,
in ogniti se proti koncu gnječe.

Njegovi c. k. priv. zobni aparati: Antiseptikon-
ustna voda, zobni prah, zobne paste dobijo se pri
njem. kakor tudi v Ljubljani pri gosp. Mahru
in lekarju, Biršič-u v Loki, gosp. Fabjan-u
in Marinske-u, v lekarnih v Kranji in Kamniku,
in v Trstu v lekarni pri gosp. Sandrini-u.

Julius Dase.

Travnik, 447

Močna zaloga šolskih knjig
za vse šole, kakor tudi raznovrstnega
blaga za pisanje.

Za enega fantička išče se varu-
hinja (bonne) z dobrimi spričevali. Po-
nudbe naj se pošiljajo na madamo **Lydie
de Panutine** v Gorici, štetališče
proti mostu, Hmeljakova hiša, II. nadstropje.

Najcenejše in najboljše Žepne ure

prodajam po sledeči ceni:
Za samo 3 gld. dobi se ura za delalca prav
dobra.
Samo 4 gl. 50 kr. ženska ura iz Alfenied-srebra
prav lepa in točna.
Samo 6.50 elegantna cilindrska ura iz Britania
srebra.
Samo 8. prava angleška 13 lotna srebrna cilindrska
natančna in garantirana ura.
Samo 9. lepa, elegantna ura, cylinder srebru za dame,
z garancijo.
Samo 13. 14 do 15 srebrna precizna anker-
ura močna v srebru in na-
tančna, tudi garantirana.
Samo 13. 50 prava angleška ura iz Talmi—zlata,
remontoir po novem sistemu Ros-
skopf, ki se navija brez ključa.
Te ure so po vsem svetu poznane zaradi lepote in natančnosti,
katero zadnjo garantujem. K vsaki pri meni kupljeni uri pridenem
gratis primerno verižico iz Talmizlata.—

J. Kann,

Wien, Stadt, Wollzeile, N. 21.

Pismena naročila se točno izvršujejo proti
pošiljati denara, ali pa s povzetjem.

Pretergani ali kilovi ljudje

najdejo **najboljšo pomoč**, če si naročijo mazi-
lo proti kili (Bruchsalbe) od **Gottlieb Stur-
zenegger in Herisan** (Schweiz). Mnoga
spričala so pridjana navodu za rabo. Pomoč je hi-
tra in gotova.—Dobi se v lončkah za 3 gld. 20
sold. pri omenjenemu Sturzeneggerju, ali pri **Josef
Weis**, Mohren-Apotheke Wien, Tuchlauben N. 27
ali pa pri **Sigumundu Mittlbacher**,
lekarničarju v Zagrebu.